

Ur Mikael Börjesson, et al. (eds.),
*Fältanteckningar. Utbildnings- och
kultursociologiska texter tillägnade
Donald Broady*, Skeptronserien, SEC,
Uppsala universitet, 2006, 435p.

Dina 20 år med oss på KTH

Yngve Sundblad

Välkommen, Donald, bland oss med minst sex decenniers livserfarenhet!

En tredjedel av denna tid har vi haft mer och mindre nära kontakter i vårt gemensamma intresse för vad datorutvecklingen kan erbjuda och samtidigt försvara humanistiska värden mot en alltför ytlig syn på vad automatisering kan och bör åstadkomma.

Kerstin Severinson-Eklundh och jag hade 1985 startat IPLab – Interaktions- och presentationslaboratoriet, baserat på vår insikt att grafiska gränssnitt mot datorer som personliga och samarbetsverktyg var framtidens sätt att utnyttja datorer, särskilt med den gryende datornätspridningen och den första allmänt tillgängliga grafiska datorn, Apples Macintosh från 1984.

I det sammanhanget förstod vi, inte minst den tvärvetenskapliga Kerstin, att det inte räcker med tekniker för att ta vara på denna utveckling utan att den måste drivas i nära samverkan med designers, beteendevetare, humanister och slutanvändare. Vi var där inspirerade av insikten om det mångvetenskapliga Xerox PARCs roll i skapandet av förutsättningar och fungerande utrustning för stora delar av persondator- och nätrevolutionen.

Därför blev IPLab redan från början mångvetenskapligt och en av de första humanisterna som vi insåg att vi delade intressen med var du, Donald.

Du och jag bör ha träffats i början av 1986 kring intresset för den då ”nya” hypertexten i persondatormiljö. Idén som sådan var inte ny, tänkt teknikstöd, i form av mekaniserade mikrofiche-läsare, för att följa referenser beskrivs väl i en uppsats av Vannevar Bush redan 1945. Du tog initiativ till att importera tidiga hypertextsystem för Xerox-arbetsstationer.

Hösten 1986 gjorde du och jag tillsammans en treveckorsresa till USA, främst västkusten, för att skaffa oss en uppfattning av vad som pågick och var state-of-the-art inom hypertext, dokumenthantering och datorstött samarbete. Jag lärde känna dig väl som en av de mest bildade personer jag känner, som kunde ge djupa aspekter på allt från Marx till Bourdieu liksom på teknikutvecklingen och dess möjligheter. Vi besökte ett antal akademiska institutioner och hade turen

hamna på den första internationella konferensen om datorstött samarbete, CSCW'86, i Austin, Texas.

Det blev naturligt att engagera dig på deltid i IPLab och din rapport från intrycken från resan fördjupad med litteraturstudier blev så tidig som nummer 7 i IPLabs rapportlista:

- ”Hypertextsystem som stöd för skrivande och samarbete – Aktuella utvecklingstendenser”, IPLab-7, 1987.

Teman för fortsatta samarbetsprojekt inom IPLab, med stöd från NUTEK, Arbetsmiljöfonden, Forskningsrådsnämnden, Skolverket, m.fl. framgår av några titlar på fortsatta IPLab-rapporter författade av Donald Broady:

- ”Datorstöd för skrivande och dokumentframställning – Anteckningar från en arbetsplats”, IPLab-22, 1990.
- ”Kunskapsverkstaden – Om lokala dokumentdatabaser som arbetsverktyg för lärare”, IPLab-47, 1991.
- ”Darc – Document Archive Controller”, IPLab-63, 1993 (med M. Tobiasson, H. Haitto, P. Lidbaum).
- ”Det nya handbiblioteket”, IPLab-73, 1994.

År 1995 fick jag och Hans Marmolin förtroendet från NUTEK att på KTH bygga upp ett av 28 svenska tioåriga kompetenscentra inom olika teknikområden, i form av CID, Centrum för användarorienterad IT-design. Det var naturligt att engagera dig som ansvarig för ett av våra fyra forskningsområden, Digitala arkiv i undervisningsväsendet, sedermera Interaktiva lärmiljöer, varigenom vi hade kontinuerliga kontakter under många år.

Detta ansvar hade du, på alltmer kraftig deltid, fram till 2002, då dina åtaganden i Uppsala blev så omfattande att det inte gick att kombinera med huvudansvar också på CID.

Din centrala roll framgår av att den allra första CID-rapporten, CID-1, skrev du tillsammans med Hasse Haitto för ett mycket spännande sammanhang:

- ”Internet and the Humanities – the promises of Integrated Open Hypermedia”, In Proceedings of Contemporary computer and network technologies, Children's Computer Club, Moscow, January 1996, CID-1.

Den sista av dig i CIDs serie är:

- ”Digitala arkiv och portföljer”, pp. 11–16 i IT i skolan – mirakelmedicin eller sockerpiller? Rapport 45/2001. Stockholm: IT-kommissionen, 2001, CID-198.

Efter att ha påmint dig om våra kontakter genom åren ”historiskt” och ”institutionellt” vill jag ta upp dina bidrag till vår verksamhet och vår kunskap om och syn på datorstöd för att göra avancerat textmaterial, inte minst i utbildningssammanhang, tillgängligt och sökbart, bland annat via nätet.

Du insåg mycket tidigt, i början av 1980-talet, att man, genom ”märkning” av nyckelord och begrepp i textmaterial, med datorstöd skulle kunna göra materialet tillgängligt och sökbart på helt nya sätt för forskning och undervisning. Detta fordrar formell, matematik- och datalogiinspirerad metodik, med formellt definierade märkningspråk. Exempel på sådana språk, som du successivt arbetat med, är SGML, HyTime och XML. Din förmåga att bidra till denna metodik tyder på att du parar matematisk begåvning med din djupa humanistiska bildning.

Till utveckling av metodiken bidrog att du skaffade anslag för att din grupp skulle kunna ge er på (”märka upp”) ett antal högintressanta och olikartade dokumentinsamlingar för olika användargrupper under din tid på IPLab och CID:

- Jordaböcker (domstolsprotokoll) från det medeltida Sverige,
- Dokument med föreskrifter inom utbildningsväsendet,
- Digitala utgåvor, inkl. nationalutgåvan, av August Strindbergs verk,
- Digital litteratur för distansutbildning,
- SGML-stöd för arkivarier,
- Digital publicering av historiska källor.

Vi har också haft god nytta av ditt kontaktnät och av din position i Uppsala. Bland annat gav du oss kontakt med två lysande medarbetare på ILU, Carina Fast och Marita Kjellin, som pedagogiska medarbetare i ett av våra bästa EU-projekt, KidStory, med lågstadiesbarn och lärare i Rågsved och Nottingham.

Just nu har vi inget gemensamt projekt, frånsett en doktorand, Fredrik Paulsson, men det blir säkert fler tillfällen, vi är ju ännu bara pojkar.

Tack, Donald, för att du finns!